

Φῶς ἐκ τῶν ἐνδον

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΔΙΑΙΣΘΗΣΙΣ

Ἡ ἐπιστήμη τείνει ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπαρξίν ἑκτῆς αἰσθήσεως λανθανούσης ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ συστάσει, παρά τισι δὲ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγον ἀνεπτυγμένης. Ἡ ἑκτη αὕτη αἰσθησις ὠνομάσθη γαλλιστὶ intuition καὶ ἡ λέξις ἐπολιτογραφήθη εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ἐν τῇ ἐλληνικῇ δὲν νομίζω καλητέραν τῆς λέξεως Διαίσθησις. Ἐτυμολογικῶς δι' αὐτῆς δὲν μεταφράζεται ἡ λέξις intuition ἀλλ' ὅστις ἐκ τῶν κάτωθι ἐκτιθεμένων ἀντιληφθῆ τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ προτεινομένη λέξις εἶναι ἡ ἀρίστη.

Ἡ διαίσθησις εἶναι ψυχικὴ δύναμις τῇ συνεργείᾳ τῆς ὁποίας ὁ νοῦς διεισδύει εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἀντικειμένου ἀνεξαρτήτως συλλογισμοῦ ἢ

ἐπεμβάσεως τινος τῶν πέντε αἰσθήσεων. Ἡ διαί-
σθησις εἶναι ἡ ρίζα τῶν πέντε αἰσθήσεων, καὶ
δι' αὐτῶν ὡς πληρεξουσίων ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ
ἐξωτερικοῦ κόσμου τῆς ὕλης, ἐνόσω ἢ ἀνθρωπίνη
ψυχὴ δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη ὅπως συγ-
κοινωνῇ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν πραγ-
μάτων.

Μεταξὺ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων καὶ τῆς
ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου λειτουργεῖ σύστημα συγ-
κοινωνίας συνιστάμενον εἰς τὴν ἐπαφὴν τοῦ ὁρα-
τοῦ κόσμου μετὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων, ἀλλ' ἡ
συγκοινωνία δύναται νὰ γίνῃ ἄμεσος ἅμα ἢ ψυχὴ
ἀναπτυχθῇ ἐπαρκῶς ὅπως συγκοινωνῇ διὰ τοῦ
θεμελιώδους ὀργάνου ὅπερ καλοῦμεν διαίσθη-
σιν. Διὰ τοῦ ὀργάνου τούτου ἡ ψυχὴ ἠδύνατο
ν' ἀντιληφθῇ ὄχι μόνον τῶν ἐξωτερικῶν ιδιοτή-
των ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῶν
ἀντικειμένων· ἠδύνατο ν' ἀντιληφθῇ τῶν αἰσθη-
μάτων καὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἄλλων ἐμψύχων
ὄντων.

Ἡ διαίσθησις καθιστᾷ ἡμᾶς ικανοὺς νὰ εἴσω

δύωμεν εἰς τὰ ἐνδότερα ἦτοι εἰς τὸ ἀσφαλέστερον
καὶ στερεώτερον ἔδαφος τῆς ἡμετέρας φύσεως
καὶ ἐκεῖ νὰ λαμβάνωμεν γνῶσιν τῆς πείρας ἣν
ἀπὸ ἀναριθμήτων αἰώνων συνεσώρευσεν ἡ ψυχὴ
ἡμῶν ἀφ' ἧς ἤρχισε νὰ ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν
μετὰ τοῦ κόσμου, ὅτε ἀκόμη τὰ ὑλικά αἰσθητή-
ρια αὐτῆς ἦσαν ἀτελεῖ, μέχρι τῆς στιγμῆς ταύ-
της ὅτε τὰ ὄργανα τῆς αἰσθήσεως ἔφθασαν εἰς
μεγίστην ἀνάπτυξιν. Ἄπὸ τοῦ ζωοφύτου μέχρι
τοῦ ἀνθρώπου! Οἷος ὠκεανὸς ἐντυπώσεων! Ὅταν
ἀναλογισθῆ τις πόσῳ πολύτιμος θὰ ἦτο αὐτῷ
ἡ μνήμη ὅλων τῶν χρησίμων πραγμάτων ἅτινα
ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἀνέγνωσεν ἐν τῷ βίῳ του, θὰ οὐ-
νηθῆ ἴσως νὰ φαντασθῆ οἷος γίγας θὰ ἦτο εἶποτε
ἡ ψυχὴ του κατόρθου ν' ἀναμνησθῆ ὅλα ὅσα
ἔμαθε προδιβαζομένη ἀπὸ ἐργανισμοῦ εἰς ὀργανι-
σμόν· μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης—ἀφ' ὅτου δη-
λαδὴ ἐνεσαρκώθη εἰς τὸ ζωόφυτον μέχρις οὗ ἐξε-
λίχθη εἰς ἄνθρωπον.

Ἄλλ' ἐάν τις ἐνθυμῆται ὅλα ὅσα ἔμαθεν ἐν τῷ
βίῳ του στερεῖται ὅμως λόγου ὅπως ταξινομήσῃ

καὶ χρησιμοποίησι αὐτὰ, οὐδὲν τὸ ὄφελος. Οὕτω καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαίσθησιν (διότι ὅ,τι εἶνε ἢ μνήμη εἰς τὰ πράγματα τῶν ἐτῶν μας εἶνε ἢ διαίσθησις εἰς τὰ πράγματα τῶν αἰώνων μας) ἐάν τις ἀναμνησθῆ ὅλα ὅσα ἔμαθεν ἀνέκαθεν στερῆται ὅμως ἐμπνεύσεως οὐδὲν τὸ ὄφελος. Ἡ ἐμπνευσις εἶνε ἀνώτερός τις βαθμὸς λογικῆς ἀλλὰ θὰ εἶπη τις τί ἀκριβῶς λέγεται ἐμπνευσις; Ὅπως πᾶσα πραγματεία περὶ λογικῆς εἶνε μάταιόν τι ἂν μὴ δύναται τις ἐκ γενετῆς νὰ εἶνε λογικός, οὕτω καὶ πᾶσα πραγματεία περὶ ἐμπνεύσεως οὐδαμῶς θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τὸν μὴ πεπροικισμένον δι' ἐμπνεύσεως. Ὅχι ὅτι ἡ ἐμπνευσις εἶνε προνόμιον ἐνίων ἀνθρώπων—οὔτε ἡ λογικὴ εἶνε πρόνομιον—ἀλλ' ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐξ ὠρισμένων νόμων ἢ παραγνώρισις τῶν ὁποίων σκοτίζει αὐτήν. Οἱ θεολόγοι ὠνόμασαν τὴν λειτουργίαν ταύτην ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ φιλόσοφοί τινες τῆς Ἐσπερίας καλοῦσιν αὐτήν illumination. Οἶαι δὴποτε αἱ λέξεις ἢ ἔννοια τῶν πραγμάτων δὲν μεταβάλλεται. Ἐπί-

λαμψίς ἴσως ἢ φώτισις, καθὼς ὁ κοινὸς λαὸς ἐν Ἑλλάδι ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα, ἠδύνατο ἐπαρκῶς νὰ παραστήσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς illumination.

Οὕτως ἐνῶ ἡ μνήμη τῆ συνεργεία τοῦ λόγου μετατρέπει τὴν πείραν τοῦ προσφάτου παρελθόντος εἰς μάθησιν, ἡ διαίσθησις τῆ συνεργεία τῆς ἐμπνεύσεως μετατρέπει τὴν πείραν τοῦ μακραίωνος παρελθόντος εἰς σοφίαν. Ἡ μέχρι τοῦδε ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶνε προϊόν τῆς κοινῆ λειτουργίας τῶν δύο τούτων δυνάμεων αἰτινες ἄτε ἐξακολουθοῦσαι νὰ λειτουργῶσι θ' ἀγάγῃ βαθμηδὸν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς σημεῖον παντέλειον.

Ἡ περαιτέρω λοιπὸν ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου βασίζεται ἐπὶ τῆς μεθόδου ταύτης, μεθόδου ἣν ἠκολούθησε μέχρι τοῦδε ἡ ψυχὴ βαθμιαίως προεμβαζομένη ἐπὸ ὀργανισμοῦ εἰς ὀργανισμόν. Καὶ ὁ βαθμισμὸς οὗτος πῶς δικαιολογεῖται; Φιλόσοφοί τινες ἐν Ἀμερικῇ πειρῶνται ὀλοὲν νὰ μορφώσωσι θεωρίαν καθ' ἣν ὁ βαθμισμὸς εἶνε ιδιότης τῆς ὕλης. Τοῦτο ὅμως οὐδὲν ἐξηγεῖ. Ἡ ἐξήγησις

ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ κεφάλαιον τῶν γνώσεων αὐξάνει προστιθεμένης τῆς πείρας ἐκάστου ὀργανισμοῦ ἢ τοι ἐνσαρκώσεως. Ἡ αὐξουσα πείρα ἀπαιτεῖ διηνεκῶς εὐρύτερα μέσα ἐνεργείας ἐντεῦθεν ὁ πόθος ἐντελεστέρου ὀργάνου ὁ καθορίζων τὴν γένεσιν ἐντελεστέρου ὀργανισμοῦ. Τοῦτο συνάμειθα νὰ ἐννοήσωμεν παρατηροῦντες τὴν πρόοδον ἣν τις ποιεῖται περὶ τὴν ἐκμάθησιν μιᾶς τέχνης. Ἡ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν συσσωρευομένη πείρα ἢ ἀσκησις τοῦ τεχνίτου ὠθεῖ αὐτὸν ἀνεπαισθήτως εἰς ἀναζήτησιν νέων τρόπων ἐκτελέσεως μέχρις οὗ φθάνει εἰς τὴν εὐχέρειαν τὴν κινουσαν τὸν θαυμασμὸν τῶν μὴ μαθόντων τὴν τέχνην. Τοιαύτη εἶνε ἡ μέθοδος καθ' ἣν βαθμηδὸν καὶ ἀκαταπαύστως ἡ ψυχὴ βαίνει τελειοποιουμένη ἄλλως ἢ θεωρία τῆς ἐξελίξεως θὰ ἔμενεν ἀδίκαιολόγητος. Φθάσασα εἰς τὴν περιωπὴν τῆς προσωπικότητος καὶ ἀναπτύξασα τὴν δύναμιν τοῦ λόγου ἡ ψυχὴ ἀρχίζει νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ ἐννοῇ ἑαυτήν. Ἐντεῦθεν ἡ γένεσις τῆς φιλοσοφίας καὶ

τῶν διαφόρων θεωριῶν πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς.

Μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ διαίσθησις προκύψῃ ὡς νέον ὄργανον ἀντιλήψεως πᾶσα θεωρία δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ εἶνε αὐστηρῶς ἐξωτερικὴ ἐφ' ὃ καὶ πᾶσαν τὴν μέχρι τοῦδε ἐργασίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐξωτερικὴν φιλοσοφίαν. Ἡ διαίσθησις ὅμως ἐλαύνει τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὰ ἔνδον καὶ ἐκεῖθεν τοῦ λοιποῦ ἀπεκδεχόμεθα φῶς. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἣτις καίπερ διακρινομένη τῆς ἐξωτερικῆς συμπληροῖ αὐτὴν ὅπως οὕτω ἀποτελεσθῆ σύστημα περιλαμβάνον πλήρη τινα τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, ἀσφαλῆ κανόνα τοῦ βίου καὶ ἰδεῶδες τι ἀντάξιον πόθου καὶ ἐπιδιώξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Η ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ὡς πρὸς τὴν σύστασιν τοῦ ἀνθρώπου γενικὸν πόρισμα δύναται νὰ θεωρηθῆ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε πολυσύνθετος. Τὸ τετρασύνθετον ὅμως, κατὰ τὰς ἀποκαλύψεις τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας, εἶνε ἡ βᾶσις τῶν διαφορῶν ἄλλων ἀριθμήσεων τοῦ πολλαπλοῦ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἡ ἰδέα τοῦ ἐπτασυνθέτου εἶνε ὑποδιαίρεσις αὐτῶν καὶ ἡ τοῦ τρισυνθέτου ἀπλοποίησης τῶν ἐπτά. Ἡ ἐκ σώματος, νοῦ, ψυχῆς καὶ πνεύματος τετρακτὺς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ τέσσαρα ἐν τῷ σύμπαντι στοιχεῖα τὴν γῆν, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ καὶ τὸν ἀέρα. Ἡ σύνθεσις αὕτη διακρίνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐμψύχων ὄντων. Τασσομένου τοῦ πνεύματος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ συστήματος καὶ τοῦ σώματος εἰς τὴν περιφέρειαν ἔχομεν ἀληθῆς ἡλι-

ακὸν σύστημα μὲ τὸ πνεῦμα ὡς ἥλιον τοῦ μικροκόσμου καὶ ζωοδότειραν πηγὴν αὐτοῦ. Ἡ παραβολὴ τοῦ Εὐαγγελίου καθ' ἣν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν παραβάλλεται πρὸς προζύμιον κρυπτόμενον εἰς τρία μέτρα ἀλεύρου τούτέστιν τῆς ψυχῆς, τοῦ νοῦ καὶ τοῦ σώματος μέχρις οὗ τὸ ἔλος ζυμωθῆ, εἶνε θαυμασία μεταφορὰ τῆς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἀκτινοβολούσης ἐπὶ τὰ τρία ἄλλα στοιχεῖα, ζωῆς. Ὁ ἔλος ἄνθρωπος βαθμηδὸν ποτίζεται ἐκ τῆς κεντρικῆς ταύτης πηγῆς, φωτίζεται καὶ τέλος μεταμορφοῦται καθιστάμενος θεῖος. Τὸ τετρασύνθετον τοῦ ἀνθρώπου ἐπίσης αἰνίσσεται καὶ ἡ παλαιὰ Γραφή περιγράφουσα τοὺς τέσσαρας ποταμοὺς τῆς Ἐδέμ ἀντιπροσωπεύοντας τὸ ὑλικόν, διανοητικόν, ἠθικόν καὶ πνευματικόν μέρος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Προσέτι, ἐν τῇ φυσιολογίᾳ, ἡ μονὰς πάσης ὀργανικῆς ὑπάρξεως εἶνε τὸ κυττάριον ὅπερ εἶνε τετρασύνθετον ὡς πᾶς σπουδαστῆς τῆς Ἱστολογίας γνωρίζει. Τὸ κυττάριον ἐν τῇ σμικρότητι αὐτοῦ εἰκονίζει τὸν ἄνθρωπον, ὡς ὁ ἄνθρωπος ἐτέρωθεν

ἐν τῇ σμικρότητι αὐτοῦ εἰκονίζει τὸ σύμπαν. Εἷς καὶ ὁ αὐτὸς νόμος λειτουργεῖ ἐν τῇ φύσει πάση. Σμικρὸν καὶ μέγα πράγματι δὲν ὑπάρχει.

Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα παραβολὴ τῆς ζύμης συνοψίζει τὴν ὅλην ἐξήγησιν τοῦ σύμπαντος, δύναται δὲ ν' ἀποτελέσῃ θεμελιώδη γνώμονα τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας. Ἡ κοινωνία πρέπει ὡς οἶοντε νὰ τηρῇ τὰς ἀναλογίας τῆς παγκοσμίου τάξεως. Ἡ τετρακτὺς δὲν εἶναι ἀρμονικῶς ἀνεπτυγμένη εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ μὲν συγγενεύουσι πρὸς τὰ ἐξώτερα στρώματα, οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐνδότερα. Οἱ μὲν ἐκτιμῶσι μᾶλλον καὶ ἐννοοῦσιν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν διανοίαν οἱ δὲ εἶνε ἱκανοὶ ν' ἀντιλαμβάνωνται καὶ πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν συμφερόντων. Τῶν τελευταίων τούτων προσήκουσα θέσις εἶνε ἐν τῷ κέντρῳ ἢ ὅπερ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ διευθύνσει τῆς κοινωνίας. Τὸ ἄτομον ἔχει ἐν τῷ κέντρῳ τὸν κυβερνήτην του καὶ ἐφ' ὅσον κωφεύει εἰς τὰς ἐπιταγὰς του, ἐφ' ὅσον δηλαδή ἡ τετρακτὺς δὲν εἶναι ἀρμονικῶς ἀνεπτυγμένη, ἀναγκαίως καὶ ἀναποδότη-

στως ὑποτάσσεται ἢ εἰς ἄλλο ἄτομον μᾶλλον ἀνεπτυγμένον ἢ εἰς τὰς τυφλὰς τάσεις τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως δὲν κωφεύῃ εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ἐνδοτέρου ὁδηγοῦ ταχύτατα ἀναπτύσσεται καὶ καθίσταται ὁδηγὸς ἄλλων. Οὕτως ἀληθῶς ἀντανακλᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ τοῦ ὁδηγοῦντος τὸ σύμπαν καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅσα εἰς τοὺς ἄλλους φαίνονται αἰνίγματα. Διορᾷ ἐναργῶς διότι τὸ ὄργανον τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ δὲν εἶνε ἐσκοτισμένον ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ὕλης. Φροντίσας νὰ στρέφεται διηνεκῶς εἰς τὸ κέντρον κατάρθωσε νὰ καθάρῃ αὐτό. Ἡ κάθαρσις αὕτη εἶνε ἀνύλογος πρὸς τὴν κάθαρσιν διόπτρας δι' ἧς ἀδυνατεῖ τις νὰ ἴδῃ ἐνόσω ἐπ' αὐτῆς ἐπικάθηνται ὕλαι. Ἡ κάθαρσις εἶνε ὁ τρόπος δι' οὗ τις γίνεται παγγνώστης. Δι' αὐτὸν «οὐδὲν κρυπτόν ὃ οὐ μὴ φανερόν γενήσεται.» Ἄλλ' ἢ κάθαρσις αὕτη εἰς τί συνίσταται; Εἰς ἐπίσχεσιν πάσης εἰσβολῆς ἐκ μέρους τῆς κατωτέρως φύσεως τῶν παθῶν καὶ τῶν ὀρέξεων. Εἰς προσπάθειαν τοῦ διακρίνειν πάντοτε μεταξὺ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐνδοτέρου

παντὸς πράγματος διότι τὸ ἐξώτερον εἶνε τὸ ἀπρα-
 τηλὸν καὶ ἀσταθές ἐνῶ τὸ ἐνδότερον εἶνε τὸ ἀλη-
 θές καὶ σταθερόν. Ἡ εἰδωλολατρεία δὲν εἶνε μόνον
 θρησκευτικὴ ἔκφρασις ἀλλὰ παριστᾷ ὠρισμένον
 τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἐν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ δράσει.
 Εἰδωλολατρεία εἶνε ἢ ἀδυναμία ἢ ἄρνησις τοῦ
 διεισδῦσαι εἰς τὴν οὐσίαν. Ἡ ἀπορρόφησις τῆς
 προσοχῆς ἡμῶν εἰς τὰ σύμβολα δι' ὧν ἰδέα τις
 ἐξαγγέλλεται, εἰς τὰ σημεῖα δι' ὧν ἔννοιά τις
 σημαίνεται, καθιστᾷ ἡμᾶς εἰδωλολάτρας. Ὁ καθ'
 ἡμᾶς πολιτισμὸς ἐκλαμβάνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 τὴν σκιάν ἀντὶ τῆς οὐσίας, τὰς λέξεις ἀντὶ τῶν
 πραγμάτων.

Προσέχοντες μᾶλλον εἰς τὸ ἐνδότερον κέντρον
 βοηθοῦμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διαισθήσεως καὶ
 τιθέμεθα εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τὸ ἀντίστοιχον
 στοιχεῖον τοῦ μακροκόσμου. Ὅπως καὶ τὸ ἄτομον
 οὕτω καὶ ὁ πλανήτης εἶνε τετρακτῦς στοιχείων.
 Ὅτι δὲ ἀποτελεῖ ἐνότητα μεταξύ ὄλων τῶν τε-
 τρακτύων εἶνε τὸ λεπτότερον καὶ ἐνδότερον στοι-
 χεῖον αὐτῶν, τὸ νοοῦν καὶ ἀντιλαμβανόμενον. Τὸ

ἄτομον οὕτω δύναται, ἀναπτύσσει τὴν διαίθησιν αὐτοῦ, οὐ μόνον τὴν πρὸ αἰώνων ἱστορίαν ἑαυτοῦ νὰ μάθῃ ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πλανήτου ἐφ' οὗ κατοικεῖ. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἐπικοινωνοῦν πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ πλανήτου καθίσταται εἰδῆμον τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου ὡς εἶνε τοῦ ὑποκειμενικοῦ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διαίθησεως ὑποθέτει ἐργασίαν συγκεντρωτικὴν ἧς καρπὸς εἶνε ἡ γνῶσις παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σύστασιν καὶ γένεσιν τοῦ πλανήτου ἐπομένως παντὸς ὅ,τι αἰ φυσικὰ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος δύναται ν' ἀποκαλύψωσιν εἰς τὸν σπουδαστὴν αὐτῶν. Ὅ,τι ἐλέγχθη περὶ τοῦ πλανήτου ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος καὶ περὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ σύμπαντος. Ἐντεῦθεν δηλοῦται ὅτι διὰ τῆς διαίθησεως τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καθίσταται ἰκανὸν νὰ ἄρῃ τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου τῆς φύσεως καὶ νὰ συναντηθῇ πρὸς τὴν θεότητα, τουτέστι πρὸς τὸ ἐνδότερον στοιχεῖον ἢ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Μεγίστην ἀλήθειαν ἐξέφρασεν ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν «Οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν Θεὸν ὄψονται» διότι ἡ

ἀνάπτυξις τῆς διαισθήσεως προϋποθέτει καθαρότητα καρδίας. Μόνων τῶν καθαρῶν τὴν καρδίαν ἢ ψυχὴ εἶνε ἰκανὴ νὰ στρέφῃ διηνεκῶς τὴν προσοχὴν τῆς πρὸς τὰ ἔνδον ἄρα νὰ ἐννοῆ καὶ νὰ διαισθάνεται τὴν ἀλήθειαν. Οὐδεμία τοιαύτη γνῶσις εἶνε δυνατὴ ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου τούτου τοῦ γινώσκειν καὶ πᾶσα πίστις εἶνε ματαία ἂν μὴ πηγάζῃ ἐκ γνώσεως καὶ ἐδράζηται ἐπὶ τῆς νοήσεως.